

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOLOŠKI FAKULTET

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Datum: 29. 09. 2023.			
Opis	Broj	Prilog	Vrijednost
01	2137/1		

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predmet: Prijava teme doktorske disertacije i prijedlog Komisije za ocjenu podobnosti teme i kandidata

U skladu Pravilima doktorskih studija Univerziteta Crne Gore, Vijeću Filološkog fakulteta predlažemo da usvoji Prijavu teme doktorske disertacije *Pokret prema Zapadu i život na Zapadu u ženskom književnom stvaralaštvu na sjevernoameričkom kontinentu u periodu od 19. vijeka*, kandidatkinje mr Kristine Brajković, kao i prijedlog Komisije za ocjenu podobnosti teme i kandidata:

1. Prof. dr Aleksandra Nikčević-Batrićević, Univerzitet Crne Gore, Filološki fakultet (mentorka),
2. Prof. dr Marija Krivokapić, Univerzitet Crne Gore, Filološki fakultet,
3. Prof. dr Ifeta Čirić-Fazlija, Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet.

KOMISIJA ZA DOKTORSKE STUDIJE

Prof. dr Milica Vuković Stamatović

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	Mr Kristina Brajković
Fakultet	Filološki fakultet
Studijski program	Engleski jezik i književnost
Broj indeksa	3/22
Ime i prezime roditelja	Slobodan Brajković
Datum i mjesto rođenja	3. 2. 1995, Podgorica
Adresa prebivališta	Vinogradska 29 A, 81000 Podgorica
Telefon	+38268584187
E-mail	kristinabrajkovic0407@gmail.com
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	Doktorske studije (PhD), Filološki fakultet, Univerzitet Crne Gore, trenutno, Magistarske studije (MA), Filološki fakultet, Univerzitet Crne Gore, februar 2021, 10,00, Specijalističke studije (Spec.Art), Filološki fakultet, Univerzitet Crne Gore, septembar 2018, 9,67, Osnovne studije (BA), Filološki fakultet, Univerzitet Crne Gore, jun 2017, 9,24.
Radno iskustvo	Profesor engleskog jezika u Srednjoj stručnoj medicinskoj školi, septembar 2022, Profesor crnogorskog jezika na kursu za strance, Univerzitet Donja Gorica, septembar 2022, Profesor engleskog jezika u Srednjoj elektrotehničkoj školi „Vaso Aligrudić“, april 2022, Honorarni profesor engleskog jezika za djecu ambasadora i konzula u Ambasadi Slovačke u Crnoj Gori, januar 2020, Profesor pripravnik u Srednjoj stručnoj medicinskoj školi, januar 2019, Honorarni nadzornik regularnosti sprovođenja ispitnih aktivnosti pri ambasadi Velike Britanije u Crnoj Gori, septembar 2017.
Popis radova	/
NASLOV PREDLOŽENE TEME	

Na službenom jeziku	<i>Pokret prema Zapadu i život na Zapadu</i> u ženskom književnom stvaralaštvu na sjevernoameričkom kontinentu u periodu od 19. do 21. vijeka
Na engleskom jeziku	<i>The Movement Towards the West and Life in the West</i> in Women's Literature on the North American Continent in the Period from the 19th to the 21st Century
Obrazloženje teme	
U doktorskoj disertaciji bavimo se analizom ženskog književnog stvaralaštva na američkom Zapadu, fokusirajući se na tumačenje ekonomskih, političkih i društvenih elemenata koji su odredili usmjerenje spisateljica prema Zapadu, tematiku i način njihovog pisanja. Korpus našeg istraživanja je temporalno ograničen i zahvata period od početka 19. vijeka do danas. Ovaj rad se bavi ženskim glasovima, s obzirom na to da su spisateljice vjekovima smatrane marginalnom grupom stvaralaca. Prema riječima Džoane Rus (Joanna Russ, 1937–2011), u 19. vijeku književna je kritika oštro reagovala na izdavanje ženskih publikacija, sa ubjeđenjem da ih ne treba objavljivati, što su žene činile pod inicijalima (23). Edwin Sil Fsl (Edwin Sill Fussell, 1922–2002) objašnjava kako je američki Zapad, kao matrica ili embrion, uvijek bio spremniji u prihvatanju onoga što je bilo novo ili neočekivano, kao što je to bio slučaj sa pojavom ženskog pisma (14). Shodno tome, Nina Bejm (Nina Baym, 1936–2018) ističe da je Zapad, posebno imajući u vidu istaknute autorke iz 19. vijeka kojima ćemo se u radu baviti (Karolajn Kirkland (Caroline Kirkland, 1801–1864), Meri Holms (Mary Holmes, 1825–1907), Meri Ostin (Mary Austin, 1868–1934)), prednjačio u njegovanju inovativnih stvaralačkih doktrina. Dok su se skoro do kraja 19. vijeka imena autorki provlačila samo fragmentarno (u fusnotama, u bibliografijama ili zaglavljima), primijetno je da tokom 20. vijeka poraslo interesovanje za ženski iskaz koji je do navedenih promjena pripadao isključivo muškarcima (5). Da su autorke bile marginalizovana grupacija kroz američku istoriju, još od perioda masovne kolonizacije, o čijem društvenom položaju ćemo detaljno pisati u uvodnom dijelu rada, svjedoči i podatak da je pisanje bilo definisano kao kontrakulturalni čin koji je počivao na prvobitnoj ideji da je svijet pisanja podoban muškarcima. Kako navodi Vendi Martin (Wendy Martin, 1940–), ovo je uzrok potpunog potiskivanja žena i formiranja postulata američke književnosti u kojoj su u potpunosti isključene i zanemarene žene kao spisateljice (7). Tokom istraživanja ćemo se baviti temeljnom predstavom života na američkom Zapadu, mapirajući stvaralaštvo odabranih autorki kroz prizmu tadašnjih socio-političkih, geopolitičkih i savremenih tokova razvoja američkog društva. Teorijski okvir će se zasnivati na teorijama hronotopa puta i prostora, pri čemu ćemo se osloniti na studije Mihaila Bahtina (Mikhail Bakhtin, 1895–1975), Jurija Lotmana (Juri Lotman, 1922–1993) i Gaston Bašlara (Gaston Bachelard, 1884–1962), a koristiće nam i semiotičke studije, kao i studije kulture. Odabir romana koji zahvataju različite vremenske periode omogućava potpunije sagledavanje i komparativnu analizu ženskog pokreta prema Zapadu, kao i specifični odabir tema, motiva i žanrova u djelima autorki tog vremena.	
Pregled istraživanja	
Tematika pokreta prema Zapadu i život na Zapadu u posljednja tri vijeka izazvala je veliku pažnju, naročito feminističkih, a onda i postkolonijalnih književnih publikacija. U sekundarnim izvorima nalazimo podatak da, bez obzira na žanrovsku raznovrsnost, na	

Balkanu ne postoji veliki broj radova koji su se bavili autorkama iz navedenog istorijskog perioda. O važnosti njihovih ostvarenja piše Dubravka Đurić i objašnjava da je ženska proza imala za cilj da problematizuje životno iskustvo žena jezikom čije je značenje bilo dostupno svima. Ovo iskustvo je, prema riječima Đurić, isključeno iz hegemonijskog muškocentričnog diskursa kao nešto partikularno, a ne univerzalno. Proza je, na ovaj način, postala mjesto za izvođenje feminističke politike (299).

U duhu ovog mišljenja, opšte je poznato da su, vjekovima unazad, žene bile marginalizovana grupacija u svakom domenu, pa stoga ne čudi ni činjenica koliko je njihovo ostvarenje u oblasti književnosti bilo zapostavljeno i zanemareno. Kroz američku istoriju, još od perioda masovne kolonizacije Sjedinjenih Američkih Država, od ranog 17. vijeka, od strane brojnih evropskih kultura, pisanje žena je sagledavano kao kontrakulturalni čin koji je počivao na prvobitnoj ideji da svijet pisanja pripada samo muškarcima, zbog čega će narativ ženskog pisanja još više zaživjeti, mijenjajući dotadašnje društveno prihvatljive fenomene i ideologije. Kako navodi profesorka Marta Mej (Martha May) u knjizi *Uloga žena u dvadesetovjekovnoj Americi* (*Women roles in XX century America*, 2012), dotadašnje teorije da su žene bile umnogome izdvojene u odnosu na muški pol ostala je samo jedna racionalna diskriminacija koja će kasnije biti u potpunosti potisnuta u naletu ženskih tendencija za jednakošću i profesionalnom određenošću, pri čemu je 20. vijek najbolje obilježio i identifikovao jednakost žene i kroz umjetnički segment. O korijenima ideologije marginalizovanih autorki, govorio je i istaknuti američki profesor i aktivista Pol Lautr (Paul Lauter, 1932–), ističući da su žene počele da preuzimaju veće uloge u društvu i oglašavaju se kroz svoje pisanje, bivajući podvrgnute okrutnim i ponižavajućim primjedbama (41). Taj stav je vjekovima prije dijelila i En Bredstريت (Anne Bradstreet, 1612–1672), metaforički ističući tadašnje mejnstrim uvjerenje da je „ženama više prikladno držanje igle nego olovke“ (439).

Naše istraživanje je usmjereno na proučavanje ženskog pisanog pokreta prema Zapadu, koji je oduvijek bio čvorište migracionih procesa i kulturoloških susreta. Virdžinija Skarf (Virginia Scarff, 1953–) ističe da su se žene nasumično kretale i ostavljale trag, bivajući samo kratko vidljive na Zapadu, koji je u istoriji poprimao primjese novog mjesta njihovog nastanjenja, između ostalog zato što su žene na američkom Zapadu počele da uživaju veću slobodu (6). Geografski gledano, Divlji zapad (u terminologiji) ili Američka granica (izvorno *American frontier*) obuhvatao je krajeve na zapadu Sjedinjenih Američkih Država. Zbog primamljivosti i inovativnosti za doseljenike, manje restriktivnih prava i povećanog industrijskog rada, Zapad će postati jedna od gorućih tema kako u domenu američke književnosti tako i intrigantan prostor za nastajanje umjetnosti filma i muzike. Autori Rej Bilington (Ray Billington, 1903–1981) i Martin Ridž (Martin Ridge, 1923–2003) u publikaciji *Širenje ka Zapadu: Istorija američke granice* (*Westward Expansion: A History of the American Frontier*, 2001) naglašavaju da nijedna druga zemlja nije iskoristila vrijeme i mjesto iz svoje prošlosti i svoju maštu na način na koji je to učinila Amerika u stvaranju Zapada (18), što samo svjedoči činjenici koliko je Zapad bio, a može se reći da je i dalje, inspirativno polazište za brojna umjetnička ostvarenja. Zbog njegove marginalnosti, bavljenje ženskim pisanjem čini se kao iscrpan i studiozan projekat kada se sagleda iz brojnih perspektiva (tematskih, stilskih, semantičkih i sl.).

Ova disertacija će nastojati da prikaže razvoj ženskih glasova u književnosti kroz hronološki okvir tri vijeka, pri čemu naglašavamo da je dvadeseti vijek u pogledu književnosti američkog Zapada bio bogatiji u odnosu na prethodne, čemu je, između ostalog,

doprinio i veći procenat opismenjavanja ženske populacije. Nina Bejm (Nina Baym, 1936–2018) ističe da su objavljene brojne knjige u kojima su autorke pisale o svojim životima, onakvim kakvi su uistinu bili ili pak samo o djelovima kojih su se mogle sjetiti (4). Tematski zaokruženo, ove publikacije su se bavile prezentovanjem familijarnog života, opisivanjem jednog člana porodice, prostora u kojem su živjele, osjećanja samoće i otuđenosti, sve do tumačenja tema seksizma, rasizma, krize identiteta. Fikcija se temeljila na obuhvatanju raznolikih tema u odnosu na one koje su bile obuhvaćene mejnstrim produkcijom pisanja, pogotovo u domenu ženskih prava, što kako navodi Polina Pamr (Paulina Palmer, 1937–) izaziva saosjećanja kako u teoretskom tako i u praktičnom pristupu (6). Po pitanju statusa žena u 21. vijeku, jedna od najpoznatijih afroameričkih feministkinja Patrisia Mekfedn (Patricia McFadden, 1952–) konstatuje da je savremeno doba period ženske revolucije, žustro kritikujući subalternost ženskog roda i apostrofirajući neizmjerne potencijale žena na svakom polju (21). U tom maniru, pozabavićemo se osporavanjem tadašnje popularne teze da priče žena, obojenih ljudi (org. *people of color*, kako su nazivali tamnopute ljude) i svake minorne/etničke grupe ne mogu biti dobar primjer za kritički vrijednu pisanu književnost, naročito zbog ubjeđenja da je priča o njihovom životnom iskustvu markirana kao varijanta (dakle nešto pokolebljivo, nestabilno, podložno promjenjivom viđenju), s obzirom na to da se vjerovalo da su samo priče „bijelih ljudi“ univerzalne i egzaktne.

Konsultovanjem primarne i sekundarne literature, prezentovaćemo i definisati pokret prema Zapadu kroz ženska pisana ostvarenja, i to kroz temporalni okvir od devetnaestog do dvadeset i prvog vijeka, čime ćemo objediniti dosadašnja bavljenja ovom temom uz vlastiti doprinos.

Cilj i hipoteze

Ciljevi:

1. Prikazati i analizirati sociokulturne, političke i ekonomske diverzitete tokom tri posljednja vijeka na sjevernoameričkom tlu, fokusirajući se na proces pokreta prema američkom Zapadu gdje su spisateljice stvarale.
2. Komparativno sagledati razumijevanje pokreta prema Zapadu kroz odabrane romane, teorijski se ograničavajući na koncept hronotopa prostora.
3. Proučiti i objasniti stilove, motivisanost i izvore ženskih pisanih ostvarenja, sa težnjom da uspostavimo korelaciju unutar njihovog stvaralaštva od 19. do 21. vijeka.

Hipoteze:

1. Geopolitički, istorijski, socijalni i kulturni kodovi značajno su uticali na žensko književno stvaralaštvo kroz tri vijeka na sjevernoameričkom kontinentu, a posebno na Zapadu.
2. Uočavanjem sličnosti i razlika u tekstovima tadašnjih autora i autorki, moguće je opovrgnuti godinama važeći stav da ženski književni glasovi ne zavređuju kritičku pažnju.
3. Književnom i semantičkom analizom odabranog korpusa moguće je utvrditi uzroke i krajnji cilj ženskog transkulturalnog pokreta prema Zapadu, inspirisanog njihovom marginalizacijom, kao i traganjem za povoljnijim uslovima književnog rada i objavljivanja.

Materijali, metode i plan istraživanja

Imajući u vidu da se naš rad bazira na analizi spoljašnjih i unutrašnjih faktora koji su uticali na stvaranje književnog glasa odabranih spisateljica tokom tri vijeka, istraživanje je usmjereno ka tumačenju brojnih elemenata, a to su: hronotop prostora u kojem su autorke stvarale (ovom segmentu ćemo pristupiti uz konsultovanje ključnih koncepata studija teoretičara Mihaila Bahtina i Gastona Bašlara), zatim izvor i uporište pisanja, konfrontiranje toka svijesti autora i autorki (zbog čega ćemo se pozivati na brojne teorije, kao što je teorija Vilijama Džejsma (William James, 1842–1910)), tehnike odabranog stila pisanja i strukture teksta (osvrnućemo se na teoriju semiotičara Jurija Lotmana), željeni domeni, odnosno svrhe tadašnjeg pisanja. Takođe, naš plan počiva na ideji da u istraživački proces uključimo koncepte feminističke teorije i kritike koja je „ideološka, pravedna, ljuta i opominjuća potraga za grijehovima i greškama prošlosti“, kako navodi Ilejn Šouvoltr (Elaine Showalter 24), kako bismo u radu prikazali razvojni put ove misli. Analiza pojedinačnih činilaca doprinijeće osvjetljavanju krajnjeg cilja ženskog pisanja kroz tri vijeka, pri čemu ćemo njihovo stvaralaštvo sagledavati kroz određeni društveni kontekst, kulturu, političke i industrijske procese.

U cilju dokazivanja osnovnih hipoteza, istraživanje ćemo realizovati kroz primjenu sljedećih metoda:

1. Metoda prikupljanja podataka – s obzirom na to da je za svaki naučnoistraživački proces potrebno prikupiti, generisati, obraditi i selektovati bibliografsku građu kako bi se moglo precizno i egzaktno pristupiti istraživačkom činu. Potreban materijal i građa biće pronađeni uz konsultovanje i pretragu bibliotekskih sistema, posebno u online formatu, zbog veće pristupačnosti i šireg dosega. Takođe, napominjemo da doktorantkinja ima isplaniran odlazak u Sjedinjene Američke Države, kako bi i fizički pristupila potrazi za raznovrsnijim sadržajem koji će biti obrađen kroz intencioni postupak. Neke od biblioteka koje će biti posjećene su: Harold Vašington bibliotekski centar (Harold Washington Library Center), Njuberi biblioteka (Newberry Library), Javna biblioteka Čikago (Chicago Public Library), kao i Katedra za engleski jezik i književnost na Univerzitetu u Čikagu (Department for English language and literature at the University of Chicago).
2. Metoda analize – pomoću koje ćemo evaluirati i razmotriti sve odabrane autorke, posebno u domenu stila i motiva koji su bili upotrebljavani u odabranom književnom korpusu. Od velike važnosti će nam biti i komparativistička metoda, koja se u svojim načelima temelji na izvođenju sličnosti i razlika među materijalom koji je prezentovan za obradu, kako bi se na kraju analizirani sadržaj mogao sistematički generisati i obraditi.
3. Induktivno-deduktivna metoda biće značajna nakon sprovedene analize (dakle, za poglavlje koje će biti naslovljeno *Zaključak*), čime će ishodi našeg istraživanja (specifični, generalizovani i opšti) biti mapirani u cjelosti.

Kada je riječ o književnim metodama, koristićemo spoljašni pristup u metodologiji proučavanja književnosti, koji će doprinijeti rasvjetljavanju konteksta izvan odabranih romana i na taj način prikazati ono što je moglo uticati na nastanak, strukturu i značenje djela. Unutrašnji pristup usmjeriće našu pažnju ka onome što je

suštinsko u našem istraživanju, a to je interpretacija romana, odnosno njihov umjetnički smisao.

Teorija recepcije, u čijoj osnovi se nalazi horizont očekivanja, pomoći će nam da tumačimo istraživački korpus sa domena prihvatanja autorki kao ravnopravnih umjetnica, kao i da analiziramo kako su romani tumačeni u odnosu na ono što su bila čitalačka očekivanja.

Na marginama organizacionog plana našeg istraživačkog modela, navodimo da će struktura ovog rada biti koncipirana tako da objedini sljedeća poglavlja:

1. Poglavlje naslovljeno *Uvod*: u ovom dijelu, na početnoj granici sadržaja disertacije, od esencijalne važnosti biće diskusija o istorijskim, geografskim i društvenim prilikama kroz tri vijeka na sjevernoameričkom tlu, konkretnije na Zapadu. Zatim ćemo se baviti tumačenjem značaja koncepta granice u istoriji američke književnosti i kulture, gdje će biti obuhvaćen hronološki presjek pokreta prema Zapadu.
2. Posebno poglavlje obuhvatiće teorijsko-kritička tumačenja o položaju i, nadasve, doprinosu žena i o tome kako je izgledao njihov pokret prema Zapadu kroz hronološki okvir – tri vijeka na odabranom književnom korpusu. U ovom dijelu obrazložićemo zašto smo se opredijelili primarno za žanr romana, zbog kompleksnog prikazivanja i obrade teme, sa izuzetkom jedne zbirke priča koja, uprkos svojevrsnoj fragmentarnosti, uspostavlja cjeloviti okvir sagledavanja problematike.
3. Sljedeća tri poglavlja konkretno će se baviti izloženom problematikom kroz odabrane romane koji ulaze u naš istraživački korpus. Od tri planirana, u jednom od njih bavićemo se uvidom u djela autorki iz 19. vijeka i to analizom sljedećih romana: *Zabilješke o Teksasu* (*Notes on Texas*, 1833) Meri Ostin (Mary Austin, 1868–1934) i romanom *Novi Dom: ko će slijediti?* (*A New Home: Who'll follow?*, 1839), koji potpisuje istaknuta spisateljica Karolajn Kirkland (Caroline Kirkland, 1801–1864). Četvrto poglavlje zauzeće interpretacija tekstova spisateljica 20. vijeka, te u ovom dijelu akcentujemo romane *Moja Antonija* (*My Antonia*, 1918) autorke Vile Ketr (Willa Cather, 1873–1947) i *Domaćinstvo* (*Housekeeping*, 1980) Merilin Robinson (Marilynne Robinson, 1943–). Laura Pričit (Laura Pritchett, 1971–), autorka romana *Crveno osvetljenje* (*Red Lightning*, 2015), i potpisnica djela *Bliske, Vajomin Priče* (*Close Range, Wyoming Stories*, 2000) Eni Pru (Annie Proulx, 1935–), biće dio našeg odabira romana u sklopu objašnjenja tematike, stila i motiva ženskog pisanja u prvim decenijama 21. vijeka, na fonu opisivanja života na Zapadu u savremenom dobu.
4. Na kraju, šesto poglavlje će biti *Zaključak*, u kojem ćemo integrisati tumačenja i zapažanja za koja budemo smatrali da najbolje prezentuju naš istraživački korpus.

Očekivani naučni doprinos

S obzirom na to da je pisanje ove doktorske disertacije motivisano fragmentarno istraženim i tumačenim aspektima ženskog književnog stvaralaštva, te pokreta prema Zapadu u periodu od 19. vijeka do savremenog doba na teritoriji Crne Gore, kao i u svijetu, mislimo da će ovaj rad predstavljati jedinstveni komparativistički pregled viševjekovnog ženskog književnog ostvarenja na području Sjedinjenih Američkih Država kroz prizmu odabranih autorki i romana.

Analizom ćemo predstaviti razvoj ženskog pisanja kroz tri vijeka, koji će biti od fundamentalne važnosti kada se apostrofira i fenomen feminističke književnosti na pomenutim prostorima. Takođe, mislimo da će ovaj rad predstavljati značajno polazište za mnoga buduća proučavanja ženskog stvaralaštva i doprinijeti razvoju amerikanistike u Crnoj Gori, kao i na globalnom nivou razvijanju kritičke misli o toku spisateljičinih pokreta prema Zapadu i tumačenju njihovih djela, uporedo diskutujući o (ne)mijenjanju stila, tematike, žanra pisanja kroz 19, 20. i 21. vijek. Vjerujemo da će ovo istraživanje ukazati na mogućnosti intenzivne upotrebe književnih sadržaja u nastavne svrhe pri izučavanju engleskog jezika.

Spisak objavljenih radova kandidata

/

Popis literature

Za tumačenje i proučavanje naše teme, u radu ćemo, pored mnogobrojnih drugih, primarno konsultovati sljedeću literaturu:

- Aberjhani, Sandra L. West. *Encyclopedia of the Harlem Renaissance*. New York: Info base Publishing, 2003.
- Allmendinger, Blake. *Imagining the African American West*. University of Nebraska Press, 2005.
- Austin, Mary. *Notes on Texas*. Texas Press, 1833.
- Baym, Nina. *Women Writers of the American West, 1833-1927*. Champaign, Illinois: University of Illinois Press, 2011.
- Billington, Ray Allen and Martin Ridge. *Westward Expansion: A History of the American Frontier*. New Mexico: UNM Press, 2001.
- Bradley, Philip Mark. "General Introduction: What Is America and the World?" *The Cambridge History of America and the World*. Ed. David C. Engerman, Max Paul Friedman, and Melani McAlister. Cambridge: Cambridge UP, 2022.
- Bradstreet, Anne. *The Works of Anne Bradstreet*. Edited by Jeannine Hensley. Harvard University Press, 1967.
- Cather, Willa. *My Antonia*. Dover Publications, 1994.
- Đurić, Dubravka et al. *Aspects of Transnationality in American Literature and American Literature*. University of Novi Sad, 2020.
- Engel, Jeffrey, Mark Atwood Lawrence, and Andrew Preston. *America in the World*. New Jersey: Princeton University Press, 2014.
- Fussell, Edwin S. *Frontier: American literature and the American West*. Princeton University Press, 1965.
- Gilbert, Sandra M. and Susan Gubar. *Still mad: American women writers and the feminist imagination, 1950-2020*. New York: Norton, 2021.
- Grafton, John, ed. *The American West in the Nineteenth Century*. Dover Publications, 1992.
- Halverson, Cathryn. *Playing House in the American West: Western Women's Life Narratives 1839-1987*. University of Alabama Press, 2013.
- Hine, V. Robert and Jon T. Coleman. *The American West: A new Interpretive History*. Yale University Press, 2017.
- Ibarraran, Amaia. *The new American West in Literature and the Arts*. Routledge, Taylor and Francis Group, 2020.
- Irwin, Mary Ann and James, F. Brooks, ed. *Women and Gender in the American West*.

- University of New Mexico, 2004.
- Jervis, Robert. "America and the Twentieth Century: Continuity and Change." *Diplomatic History*, vol. 23, no. 2, 1999. <http://www.jstor.org/stable/24913739>.
- Johnson, Benjamin. *Making of the American West: People and Perspective*. ABC-CLIO, 2007.
- Jones, Karen R. *Calamity*. Yale University Press, 2020.
- Katz, William Loren. *Black Women of the Old West*. Atheneum Books for Young Readers, 1995.
- Kirkland, Caroline. *A New Home: Who'll follow?* Kessinger Publishing, 1839.
- Lamont, Victoria. *WESTERNS: A Women's History*. Nebraska, 2016.
- Lauter, Paul. *A Companion to American Literature and Culture*. Wiley, 2020.
- Maher, Frances A., and Mary Kay Thompson Tetreault. *The feminist classroom: Dynamics of gender, race, and privilege*. Washington: Rowman & Littlefield Publishers, 2001.
- May, Martha. *Women's Roles in Twentieth-Century America*. Westport: Greenwood Publishing Group, 2007.
- McFadden, Patricia. "Living a Radical African Feminist Life: A Journey to Sufficiency Through Contemporaneity." *Surfacing: On being Black and Feminist in South Africa*. Edited by Desiree Lewis and Gabeba Baderoon. Wits UP, 2021.
- Palmer, Paulina. *Contemporary Women's Fiction: Narrative Practice and Feminist Theory*. Mississippi: University Press of Mississippi, 1989.
- Poling-Kempes, Lesley. *Ladies of the Canyons: A League of Extraordinary Women and Their Adventures in the American Southwest*. Arizona: University of Arizona Press, 2015.
- Pomeroy, E. Spencer. *The American Far West in the twentieth century*. Yale University Press, 2008.
- Pritchett, Laura. *Red Lighting: A Novel*. Counterpoint Press, 2015.
- Proulx, Annie. *Close Range, Wyoming Stories*. Scribner, 2000.
- Ressler, Susan. *Women Artists of the American West*. McFarland and Company, 2003.
- Riley, Glenda. *Women and Nature: Saving the "Wild" West*. Lincoln: University of Nebraska Press, 1999.
- Robinson, Marilynne. *Housekeeping*. Picador Paperback, 2003.
- Russ, Joanna. *To Write Like a Woman*. Indiana University Press, 1995.
- Scharff, Virginia. *Twenty thousand roads: women, movement, and the West*. Oakland: University of California Press, 2002.
- Showalter, Elaine. *The New Feminist Criticism: Essays on Women, Literature and Theory*. Pantheon, 1985.
- Smith, Nash Henry. *The American West as Symbol and Myth*. Harvard University Press, 2007.
- Wendy, Martin et al. *The Routledge Introduction to American Women Writers (Routledge Introductions to American Literature)*. UK: Routledge, 2016.
- Whitfield, Stephen J. *A companion to 20th century America*. Hoboken: Blackwell Publishing Ltd, 2004.
- Witschi, Nicolas. *A Companion to the Literature and Culture of the American West*. Wiley, 2011.
- Woodworth, Laura. *Women in the American West*. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2008.

**SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA
PRIJAVOM**

Odgovorno potvrđujem da sam saglasan sa temom koja se prijavljuje.	
Prvi mentor	Prof. dr Aleksandra Nikčević Batričević
Drugi mentor	/
Doktorand	Mr Kristina Brajković
IZJAVA	
Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavio/la ni na jednom drugom fakultetu.	
U Nikšiću, 27.09.2023. god.	Ime i prezime doktoranda <u>Kristina Brajković</u>